

FRA LOVRO

GODINA IV. Broj 10 Srpanj, 2018.

Cijena 2 KM

Mi i naši sveci

Razlika između fanatika i mučenika

Proces dokumentacijskog dokazivanja

Naša Crkva je katolička

Poziv na suradnju

Poštovani čitatelji,

Nakon malo dužeg vremenskog razdoblja predajemo vam u ruke i na uvid novi broj *Fra Lovre*, deseti po redu. Šaljemo vam ga s nadom da neće iznevjeriti vaša očekivanja te da ćete ga, kao i prijašnje brojeve, sa zanimanjem (pro)čitati. Mi smo se i ovaj put potrudili da njegove stranice ispune tekstovima s kvalitetnim, raznovrsnim i zanimljivim sadržajem. A napisali su ih doista priznati i vama dobro poznati autori!

Izdvojiti ćemo tek jedan prilog u ovom broju Glasila, kojim ćemo vas još jednom pozvati na suradnju. Prilog promišlja o dva pitanja: kako to da Katolička crkva u BiH nema „svoga“ sveca odnosno što bi za nju značila činjenica da ga ima? Postavljajući im ova dva pitanja razgovarali smo s nekoliko naših poznatih crkvenih osoba. Ovaj put objavljujemo odgovore dvojice upitanih svećenika i crkvenih povjesničara. U sljedećem broju objavit ćemo odgovore drugih osoba kojima smo postavili ta pitanja. A i vi, poštovani čitatelji, možete se uključiti u raspravu šaljući nam svoja mišljenja o toj temi.

Jednako tako, i dalje ustrajavamo u zamolbi svima onima koji znaju nekoga tko je doživio nekakvo uslišanje molitve zagonvora sluge Božjega fra Lovre Milanovića da ga ponuka da nam se javi sa svjedočenjem uslišanja. Naravno, dobro su nam došla i svjedočenja o doživljajima hodočašćenja na fra Lovrin grob iz prijašnjih godina i starijih vremena. Jedno takvo smo, zahvalni autoru, objavili i u ovome broju Glasila.

Ugodan vam ljetni odmor i susret na hodočašću na fra Lovrinu grobu u prigodi ovogodišnje proslave *Fra Lovrine mlade nedjelje* u Turiću

želi
Urednik

Voljom Božjom svi u Crkvi pozvani su na svetost

Iz propovijedi biskupa mons. Tome Vukšića na nedjeljnoj misi 2. komemoracije tragične smrti Jure Radmana 8. srpnja 2018. u Svilaju

Isus Krist, kao izvor svake svetosti, Svetac svetaca i Glava Crkve, svojom trajnom prisutnošću čini Crkvu stalno svetom jer je njegova svetost stalna i neizgubiva. A svetost Njegovih udova, to jest Isusovih učenika i vjernika, uvijek se, dakle, očituje kao plod milosti, kojega Duh Sveti daje onima koji to žele i ponizno su otvoreni za suradnju s Božjom milošću. K tomu, nauk je Crkve, da življena svetost Isusovih vjernika ima mnogo oblika, ali da je uvijek pojedinačna, to jest da ima svoje ime i prezime, odnosno da se izražava kod pojedinaca. Pri tomu je ključno i odlučujuće da kršćanin nastoji biti sličan Kristu, da teži svom osobnom *savršenstvu kršćanske ljubavi*, koja kao takva izgrađuje druge, potiče ih na bolje, na svetost.

A to pak da svetost Isusovih vjernika ima mnogo oblika znači da se ona može ostvariti na različite načine, u različitim uvjetima, u svim vremenima, u svakoj životnoj dobi, u svakoj generaciji i kulturi, u različitim zvanjima i službama. Ona je mogućnost koju Bog daje svakom čovjeku, a nije privilegij koji bi bio rezerviran samo za neke. Naime, Bog želi „da se na ime Isusovo prigne svako koljeno nebesnika, zemnika i podzemnika“, odnosno da svaki jezik prizna da Isus Krist jest Gospodin, na slavu Boga Oca (usp. Ef 2, 10-11). Pri tomu, svaka življena svetost uvijek je sudjelovanje na Isusovoj svetosti i uvijek je njezin odbljesak. No, posvema je normalna različitost odbljesaka i svetačke svjetlosti. Upravo zato i postoje različiti konkretni načini svećatkoga življenja jedne te iste Isusove svetosti,

koji u svom ostvarenju ovise o svečevu zvanju, društvenoj ulozi i poslanju, o izazovima vremena u kojem je živio, o brojnosti i vrsti talenata koje mu je dragi Bog dao.

Ovisno o stupnju pojedinačnog ostvarenja kršćanske savršene ljubavi, koji je uvijek na herojskoj razini, čak se i među svecima može vršiti stupnjevanje. A budući da se to stupnjevanje uvijek tiče samo načina na koji je položen ispit iz predmeta koji se zove savršena kršćanska ljubav, Crkva oduvijek razlikuje svece mučenike od svetaca koji to nisu. To zato što se razlikuju jedni od drugih upravo po načinu ljubavi koju su, po Božjoj providnosti, iskazali prema Bogu i ljudima. Naime, nije svaki način jednak zahtjevan.

Dapače, i među samim mučenicima postoje ne male razlike u načinu njihova svjedočenja za Isusa, zbog čega se posvema opravdano govori o različitim kategorijama među njima. Tako Crkva poznaće novozavjetne mučenike, mučenike iz progona u prva četiri stoljeća, one koji su stradali u sjevernoj Africi u 5. i 6. stoljeću, one iz vremena prodora barbarских naroda, iz doba širenja islamskih vlasti, iz razdoblja reformacije, mučenike iz misijskih zemalja, iz vremena vjerskih ratova, iz godina francuske revolucije, fašizma, nacizma, komunizma, ili mučenike ovih dana i godina koji svjedoče za Krista u nekim zemljama Azije i srednje i sjeverne Afrike. Svi su jednakimi u mučeništvu, ali su različiti u načinu.

Kriterij po kojemu se mučenike razlikuje od ostalih svetaca jest upravo snaga iskazane ljubavi, unutar koje nema veće od davanja vlastitoga života radi Božje slave ili dobra drugoga. To smo naučili od Isusa koji je, za vrijeme Posljednje večere, učenicima održao zadnji govor. U njemu je, razmišljajući o svojoj smrti koja je trebala uslijediti te o izazovima i prognozima na koje će u budućnosti nailaziti Njegovi sljedbenici, izrekao također poznatu rečenicu: „Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje“ (Iv 15, 13)...

Ono što definira kršćanskoga mučenika nije snaga boli koju je trpio ni količina i duljina patnja koje je podnio ni grubost načina na koji mu je oduzet život, nego prvenstveno dosljednost u *vjernosti* Isusovu pravilu ljubavi i dosljedno svjedočenje za Isusa. Zato je svaki kršćanki mučenik ponajprije svjedok Isusov, kao što je Isus svjedok Božji. I jer je tako, sveti Pavao s pravom kaže da je sveti Stjepan, dok se proljevala njegova krv, svjedok Isusov (usp. Dj 22, 20), jer je i u smrti naslijedovao Isusov način. Tako je smrt prvomučenika Stjepana označila početak naslijedovanja Isusa Krista po svjedočenju za Njega u davanju života iz ljubavi prema Bogu i ljudima.

Mučenik je, dakle, kršćanin koji je vlastitim slobodnim prihvaćanjem podnio nasilnu smrt kao svjedok kršćanske vjere, uključujući tu i kršćanski moral, bilo da se radi o cjelevitom vjerskom pokladu bilo o samo dijelovima toga poklada. Na strani progonitelja kao motiv ubijanja mora postojati mržnja prema kršćanskoj vjeri. To znači: da bi netko uopće mogao „pretendirati“ na ime mučenika, mora mu smrt biti nasilno nanesena iz mržnje prema vjeri (in odium fidei). S druge strane, za onoga tko je iz rečenih razloga bio zaista ubijen, da bi ga se smjelo nazivati imenom mučenika, moralo bi biti bjelodano da je nasilnu smrt prihvatio slobodno, svjesno i iz ljubavi prema vjeri (in amorem fidei) te da je tu smrt krotko i podnio.

Razlika između fanatika i mučenika

Mučeništvo nije ono koje razdvaja, razdire, cijepa ljudi i razvrstava ih u suprotne tabore, ono je naprotiv znak i stvarnost koja ujedinjuje i sabire ono što je bilo suprotno

Piše: dr. fra Tomislav Šagi-Bunić

Ljubav prema Kristu, iz koje mučenik prihvata smrt, ne zaustavlja se u samoj smrti kao u nekom činu prkosa koji bi jedan čovjek mogao učiniti da tako potvrdi svoju povezanost s nekim drugim čovjekom i svoju odijeljenost od ostalih ljudi. Ova je smrt spasiteljska kao što je i Kristova smrt bila spasiteljska.

Mržnja pretvorena u ljubav

Nije Krist samo umro radije nego da izda neke svoje ideje ili ciljeve, nego je umro iz ljubavi prema ljudima, pa i prema onima koji su ga ubijali, umro je za njih. I taj značaj njegove smrti, da je to bila smrt za druge, bila je komponenta njegove svijesti s kojom je išao u smrt, on nije slobodno prihvatio samo smrt, nego je slobodno prihvatio baš smrt za druge. Tako je onda ta komponenta nužno prisutna i u svijesti mučenika kad ulazi u smrt: on umire i želi umrijeti na način kako je Krist umro, kao nasljedovatelj Krista, i s istim ciljevima s kojima je Krist umro.

Da smrt jednoga mučenika doista ima spasenjsko značenje, to je djelo Božje, to ovisi samo o Bogu, ali da mučenik ulazi u smrt tako kao Krist, s istim osjećajima i s istim ciljevima, da želi da njegova smrt bude spasenjska, to po milosti Božjoj on mora nositi u svojoj svijesti. Mučenička smrt mora zato biti svjedočanstvo spasiteljske ljubavi Kristove prema ljudima, pa i prema neprijateljima, inače to ne bi bilo svjedočenje za Isusa Krista, ne bi bila afirmacija Krista kakav on uistinu jest. Tko bi umirao s mržnjom na svoje i Kristove neprijatelje, taj ne bi svjedočio za Krista

pravoga i živoga, za Krista uskrsnulog Spasitelja, nego za neku ideju Krista-strančara i borca za neke parcijalne zemaljske ciljeve.

Zato II. vatikanski koncil i govori o „polaganju života za njega i za svoju braću“. Svako je mučeništvo također za svoju braću, jer je ono čin kristovske ljubavi prema svima, koja želi sve spasiti i dovesti do spoznanja Istine koja je Bog. Budući da je mučeništvo svjedočenje, to znači vidljiv iskaz pred ljudima, koji može kao takav od ljudi biti dohvaćen i shvaćen, zato se u mučeništvu mora i očitovati ta ljubav prema svima, prije svega prema samim mučiteljima. Mučeništvo, prema tome, nije ono koje razdvaja, razdire, cijepa ljudi i razvrstava ih u suprotne tabore, ono je naprotiv znak i stvarnost, tajanstvena duduše ali prava, koja ujedinjuje i sabire ono što je bilo suprotno. Prekoračujući, misteriozno, pojavnost svijeta i ulazeći u tamu smrti silom ražarene ljubavi Kristove, mučenik postaje po Kristu žarište na kojem se mržnje mogu pretvoriti u ljubav.

Prihvaćanje transcendentalne pravde

Makar kako to izgledalo paradoksalno, stranu mučenikovu ne zastupaju oni koji pod svaku cijenu žele osudu i osvetu nad onima koji su bili oruđe mučeništva, jer mučenik nije umro za produbljivanje mržnji, nego za uspostavu ljubavi, kao i Krist. Apostolima nije padalo na pamet da traže zemaljsku pravdu za Krista i da apeliraju na cara za progon Pilata i židovskih poglavica: oni su propovijedali spasenje svima, i onima koji su ga „u neznanju“ usmrtili, a rehabilitaciju Kristovu ostavili su za dan konačnog Suda, jer je tako htio i sam Krist. Budući da je Krist umro za opravdanje svih grešnika, na konačnom sudu On će biti sudac, njegova će pravednost biti svima jasna, ali neće biti osuđeni ni njegovi suci ukoliko su prihvatali po milosti njegovo opravdanje. Tada će biti osuđeni samo oni koji su definitivno odbacili ljubav iz koje je on položio život svoj za svoje neprijatelje. To je dakako stav koji proizlazi iz kršćanske vjere i koji se jedini može iz vjere zastupati. Sasvim drugo

je pitanje zemaljske pravde. Zemaljska pravda je, dakako, važna stvar među ljudima, ali mučenik prihvata drugu razinu pravde, transcendentalnu pravdu, kao što ju je i Krist prihvatio, i u tom je jedna od specifičnosti kršćanskog svjedočenja.

Mučenik se ne suprotstavlja

Iz rečenoga, očito, slijedi da mučenik ne nastupa ni prema kome kao neprijatelj, pa prema tome se u materijalnom smislu i ne bori protiv svojih protivnika. To je ono što teologija kaže rečenicom: *Martyr non repugnat* – mučenik se ne suprotstavlja. Ne može biti kršćanski mučenik u pravom smislu onaj koji ne prihvata onoga kristovskog stava da ide „kao janje na zaklanje“. Tko se oružjem suprotstavlja ili tko druge čisto zemaljske kombinacije obrambenog pritiska organizira, ne može u strogom smislu biti mučenik, makar može biti pravedan čovjek. Mučenik svjedoči čistu snagu vjere i istine, snagu Duha, i ne uzda se ni u kakve druge instrumente. Ne popušta, ne stvara kompromise, nije slabić, ali se uzdaje samo u snagu istine same, u snagu milosti same, u snagu ljubavi same kao takve. Jasno, u očima ljudi to je ludost, ali u tome baš i jest snaga i specifičnost mučeništva, da se afirmiraju te vrednote u njihovoj istinskoj čistoći.

Baš radi toga je mučenik krotak i blag s neprijateljima, jer on neprijatelje istinski ljubi. Oni su za nj više, da tako reknemo, neke vrste bolesnici negoli neprijatelji. Zato govori samo one riječi, upotrebljava samo one geste, kojima se nada da bi mogao djelovati na njih da ne posegnu za zločinom. On ne zna za geste kojima bi sebe uzdigao, pokazao se junakom, afirmirao se kao sila i heroj pred ljudima. Mučenik ne svjedoči o snazi svojoj, nego o snazi Kristovoj. On ne izaziva, ne trči u situaciju koja bi dovela druge u napast da nastupe protiv njega kao zlоторi i da počine nepravdu. On štedi one koji su protiv njega i Krista njegova. Ali mučenik ni kukavički ne bježi s biljege, kad su sva druga sredstva iscrpljena. Usidren je u Krista živoga, i samo je Krist njegovo mjerilo, a spasiteljska ljubav Kristova, koje želi biti dionik, njegova pokretna snaga.

Mučeništvo je dar

Nije ni potrebno još reći da je mučeništvo zapravo dar, nezasluženi Božji dar. I da ga Bog ne daje svima. *Paucis datur* – malo ih je kojima se daje – kaže II. vatikanski koncil. Ipak Crkvi Bog daje taj dar kroz sva stoljeća. To znači da u Crkvi Bog uvijek podiže mučenike. A svi kršćani, naglašava Koncil, moraju imati spremnost da pred ljudima isповijedaju Krista i da ga slijede na putu križa unutar progonstava od kojih Crkva nije poštedena ni u koje doba. To znači da temeljno mučeničko raspoloženje moraju svi kršćani u svojim srcima po Božjoj milosti uzgajati, makar neće svi imati te sreće (da se tako izrazimo, želeći imati osjećaje što su ih imali prvi kršćani koji su to držali golemom srećom) da ih zatekne pravo mučeništvo, to jest prigoda kada treba istinski dati svoj život kao svjedočanstvo za Krista.

Mi smo gore opisali mučeništvo u njegovu čistom obliku, kako nam ga može prikazati kršćanska teologija. U praksi je rijetko da koji mučenik dosegne sve to u takvoj kristalnoj čistoći i bez ikakve primjese ljudskih i prizemnih stvari. Samo je Krist bio mučenik Božji u najčistijem i najpotpunijem smislu, svjedok Oca nebeskoga. Drugi mučenici se više ili manje približuju Kristu. Ipak, da bismo mogli u njima vidjeti mučenike, moraju biti slobodni od fanatizma, i od nepravednosti i od svjesnog grešnog afirmiranja sebe ili svojih zemaljskih interesa. Male sjene koje djelomično mogu zamračiti njihovo svjedočanstvo ne smetaju da oni mogu biti istinski mučenici i nosioci Kristova spasenja kao svjedoci da je ljubav Božja uvijek živa i da je jača od smrti. Bitna razlika između fanatika i mučenika jest u tome što fanatik mrzi, a mučenik ne zna za mržnju. Mučenik je uvijek mučenik iz ljubavi i s ljubavlju, pa makar kod toga postojale i sitne slabosti.

Preuzeto iz:
NIKOLA TAVELIĆ, prvi hrvatski svetac,
Zagreb, 1971., str. 26-28.

Naša Crkva je katolička

Pratioci Svetoga Petra u gradu Cezareji bili su svjedoci obraćenja Kornelijevih ukućana, prvih ne-židova koji su na čudesan način primljeni u zajednicu Crkve. Od tada je ona katolička, a to znači: sveopća, otvorena svima

Piše: prof. dr. Mato Zovkić

Za kratko biblijsko razmatranje u ovom broju biltena predlažem zgodu o Petrovu nastupu u kući rimskog časnika Kornelija u Cezareji, kojega su pratila šestorica vjernika iz Jope. Opisana je u Djelima apostolskim kao svečano primanje prvih pogana u Crkvu a da nisu morali prethodno prihvatići židovske običaje obrezanja te uzdržavanja od tzv. nečistih jela (Dj 10,1-11,18).

Bog šalje Petra u Kornelijevu kuću

Cezareju je dao izgraditi kralj Herod na Sredozemnom moru te je učinio lukom preko koje će nabavljati građevinski materijal i držati stalnu vezu s Rimom kao središtem carstva. Luka evangelist kaže da je u Cezareji boravio rimski časnik Kornelije koji je sa svojim ukućanima i prijateljima spadao među „bogobojazne“, to jest poganske stanovnike Palestine koji su se dali informirati o vjeri Židova, povjerovali u jedinog Boga Stvoritelja, ali nisu mogli prihvatići obrezanje i židovske odredbe o nečistim jelima, jer su Rimljani i Grci s užitkom jeli svinjetinu a Židovima je to meso od nečiste životinje.

Petar se našao u Jopi gdje je učvršćivao u vjeri novonastalu zajednicu Kristovih vjernika. Tu je odsjeo u kući Šimuna kožara i jednoga dana tri puta dobio poticaj u viđenju

neka za jelo priredi meso od životinja koje Židovi smatraju nečistima. Dok je još razmišljao što bi to značilo, došli su iz Cezareje Kornelijevi vojnici te prenijeli poziv svoga starještine neka odmah podje s njima, jer je Kornelije na temelju jednoga viđenja razumio Božju zapovijed neka pošalje po Petra radi vjerske pouke. Petar je odabrao šest krštenih muškaraca iz Jope za pratioce i odmah se zaputio s Kornelijevim glasnicima.

Kornelije se u znak velikog poštovanja prosto pred Petrom, ali mu je ovaj to zabranio ističući da je i on samo čovjek, nikakvo božanstvo. Zatim je Kornelije zamolio gosta da njemu i njegovim ukućanima iznese sve nužno o Isusovu pokretu koji se tih godina širio od Jeruzalema po drugim mjestima Palestine. Petar je u govoru prikazao Isusovo iscjeljivanje bolesnih i propovijedanje Božjega kraljevstva te nasilnu smrt u Jeruzalemu i uskrsnuće. Isusovo djelovanje nazvao je evandeljem mira te istaknuo da Bog nudi svima ljudima oproštenje grijeha po raspetom i uskrslom Kristu ako se obrate.

Dok je Petar još govorio, na Kornelija i ukućane sišao je Duh Sveti koji ih je prosvjetio darom nepoznatih jezika i potaknuo da veličaju Boga. Petar je zapitao svoje pratioce smiju li oni kršteni Židovi uskratiti vodu da se krste obraćeni pogani koji su primili Duha Svetoga kao i židovski vjernici na dan Pedesetnice. U znak da novokrštenike poganskog podrijetla prihvataća za punopravne članove Crkve, Petar je ostao kroz nekoliko dana Kornelijev gost.

Svjedočenje Petrovih pratilaca

Kad se Petar s pratiocima vratio u Jeruzalem, tamošnji kršteni Židovi žestoko su mu predbacili što je „ušao k neobrezanim

ljudima i jeo s njima“ (Dj 11,3). Kako su Isus i apostoli bili obrezani te se zajedno s drugim sunarodnjacima držali propisa o čistim i nečistim jelima, kršteni jeruzalemski Židovi smatrali su da je obrezanje obvezatno za obraćenike s poganstva. Smatrali su da je Isusov pokret samo obnova židovstva, ne nova religija. Po obrezanju i držanju propisa o ritualnoj čistoći izražavali su svijest da su pripadnici Bogu posvećenog naroda, a druženje kod stola s poganimi držali za grešno miješanje s poganskom religijom, jer su gozbe tada imale i religijsko obilježje.

Petar im je protumačio kako je Duh Sveti sišao na Kornelijeve ukućane dok je on još propovijedao, što je on razumio kao Božji poticaj neka primi u Crkvu obraćene pogane a da ne moraju podlijegati židovskim propisima o obrednoj čistoći. Petar se poziva na šestoricu braće koji su s njime sve to doživjeli. Uloga tih pratioca bila je zaštita Petru kao apostolu na putovanju, ali i radosno prihvaćanje obraćenih pogana u crkvenu zajednicu. Dotadašnji neprijatelji postali su braća i sestre u Kristu.

Američki bibličar L. T. Johnson u komentaru Djela apostolskih na ovom mjestu ističe: „Uključujući članove obrezanih u svoj izvještaj, Petar ih upliće u svoju odluku: čuli su poruku i s njime pošli u Cezareju, ušli su s njime u kuću paganina, vidjeli su kako se na obraćenike izljeva Duh. A nisu se žalili. Oni mogu ne samo posvjedočiti istinitost Petrova kazivanja, nego bi zanjekali svoj doživljaj ako bi se protivili onome što Petar kaže!“

Vjerujemo u Crkvu katoličku

Mi danas molimo misno vjerovanje na hrvatskom jeziku, svećenik i prisutni vjernici zajedno. U doba života fra Lovre

Sveti Petar (samostanska crkva na Gorici u Ljivnu)

Milanovića svećenik je molio na latinskom jeziku, a narodu je zadavao da pod Misom izmoli krunicu koja počinje Apostolskim vjerovanjem. U oba, međutim, vjerovanja ispovijedamo da vjerujemo u Crkvu koja je katolička, to znači: otvorena svima narodima i ljudima različitih jezika i kultura. Ona je takva počela biti Petrovim primanjem Kornelijevih ukućana u zajednicu krštenih. Zato je važno da radosno ustrajemo u vjeri da je Crkva sveopća-katolička, ali i da je svojim vjerničkim ponašanjem zaista činimo otvorenom za različite narode i kulture.

POSTUPAK BEATIFIKACIJE I KANONIZACIJE U KATOLIČKOJ CRKVI (VII.)

Proces dokumentacijskog dokazivanja

Piše: prof. dr. fra Velimir Blažević

Redovito nakon što završi ispitivanje svih svjedoka, slijedi predaja sudu spisa koji pripadaju sluzi Božjem, ako postoje, te isprava koje se odnose na kauzu. Ti se spisi i isprave predaju na jednoj ili, po potrebi, na više sjednica. Predaje ih sucu istražitelju predsjedavajući povijesnog povjerenstva, ako je uspostavljeno, inače ih predaje postulator ili vicepostulator. Može se i razdvojiti pa da spise sluge Božjega i isprave koje se odnose na kauzu predaje predsjedavajući povijesnog povjerenstva, a da osobne isprave sluge Božjega: krsni list, rodni list, potvrdu o krizmi, o redovničkom zavjetovanju, svećeničkom ređenju, o smrti predaje postulator ili vicepostulator.

Način službene predaje spisa

Sve spise sluge Božjega i isprave koji se odnose na kauzu, razvrstane po materiji, treba predati u ovjerenom primjerku, a ako se radi o rukopisima, treba ih sudu predati pretipkane, a bilježnik prije toga mora usporediti izvornik s prijepisom i prijepis ovjeriti. Ovjerene trebaju biti i osobne isprave sluge Božjega, a ovjerava ih mjerodavna vlast: župnik, civilna vlast, redovnički poglavar, kancelar kurije. Spise koji potječu iz određenih arhiva i biblioteka ovjerava odgovarajući arhivist ili knjižničar.

Uza svaki spis ili ispravu treba naznačiti autora spisa ili isprave, kome je upravljena, predmet, mjesto i dan kada je napisan, mjesto u kojem se čuva izvornik ili ovjereni kopija i gdje je objavljen. Kada primi sve spise i isprave, sud ih treba pažljivo pregledati i provjeriti autentičnost, prije nego ih priključi spisima postupka.

Zapisnik svake sjednice trebaju potpisati sudac, promicatelj pravde, svjedok ili osoba koja predaje dokument ili predočava neki dokaz. A na kraju bilježnik sve treba ovjeriti pečatom i svojim potpisom.

Izjava o nepostojanju kulta

Privatna pobožnost sluzi Božjem i spontano širenje glasa svetosti ili mučeništva i znakova nisu zabranjeni, ali je zabranjeno iskazivanje javnog štovanja. Zato prije nego što se istraživanje službeno zaključi, biskup ili njegov ovlaštenik se moraju uvjeriti da se sluzi Božjem ne iskazuje javno štovanje. U tu svrhu jedan od njih, promicatelj pravde i bilježnik moraju pregledati grob sluge Božjega, kuću ili sobu u kojoj je živio i/ili umro, kao i druga mjesta u kojima bi mogli postojati znakovi nedopuštenog štovanja. O tom

pregledu i ishodu bilježnik treba sastaviti izvještaj i uvrstiti ga u spise.

Ukoliko se grob ili mjesto gdje je boravio i umro sluga Božji nalazi u drugoj biskupiji, biskup ili njegov ovlaštenik, promicatelj pravde i bilježnik koji vode postupak mogu, s dopuštenjem dотičнога biskupa, otići u njegovu biskupiju i obaviti propisani pregled; a može se od dotičnog biskupa zatražiti da on, s promicateljem pravde i bilježnikom koje imenuje *ad casum (samo za taj slučaj)*, obavi traženi pregled i dadne o tome izvještaj.

Ako nisu pronađeni znakovi i tragovi nedopuštenog štovanja, biskup ili njegov ovlaštenik sastavljuju izjavu o neiskazivanju štovanja, kojom se potvrđuje da je odredba pape Urbana VIII. obdržavana.

Objavljivanje spisa postupka

Kada se završi prikupljanje svjedočanstava, dokaznih spisa i isprava, biskup ili njegov ovlaštenik moraju donijeti odluku o objavljivanju spisâ istražno-dokaznog postupka. To objavljivanje izvornih spisa se sastoji u izjavi da je odlučeno da se pristupi konačnom zaključenju istraživanja, i da se spisi provedenog postupka stavljaju na uvid promicatelju pravde, koji po službenoj dužnosti ima pravo i obvezu pregledati ih, te ako smatra potrebnim i korisnim, zatražiti dodatna istraživanja.

U odluci o objavljivanju spisâ daje se mogućnost također postulatoru ili vicepostulatoru kauze da pregledaju spise postupka, i oni su dužni strogo paziti na čuvanje tajne o sadržaju spisa koji su zaštićeni istražnom tajnom, te mogu predložiti biskupu ili njegovu ovlašteniku da se, ako je moguće, upotpune dokazi ispitiv-

vanjem novih svjedoka i/ili prikupljanjem drugih isprava.

Iako se u postojećim odredbama ne predviđa, dobro je da se sastavi i da u spisima postoji izjava da je promicatelju pravde i postulatoru ili vicepostulatoru dana mogućnost da pogledaju spise i da su oni to učinili.

Nakon što završi dokazni postupak sa slušavanjem svjedoka i prikupljanjem dokumenata, a prije zaključne sjednice, spise postupka treba pravilno poredati, prevesti na jezik koji se upotrebljava u Kongregaciji za kauze svetih i napraviti prijepise ili kopije.

/Nastavit će se/

Riječi koje liječe

Jednom je jedan svetac šetao prirodom i dok je prolazio pokraj malog sela priđe mu uplakana žena preklinjući ga da dode pomoći njezinu bolesnom djetetu.

Uđe odmah u selo a gomila se okupi oko njega, jer je takva osoba bila za njih rijedak prizor. Donesoše mu bolesno dijete, a on na njim izreče riječi molitve.

- Zar stvarno misliš da će mu tvoja molitva pomoći kad ni medicinska skrb to nije uspjela? – doviknu mu neki čovjek iz okupljene gomile.

- Što ti znaš o ovim stvarima?! Ti si obična budala! – odbrusi mu svetac.

Čovjek se strašno naljuti, lice mu se zacrveni, kiptio je od bijesa. I taman zausti da nešto vrlo ružno skreše, da potrči i napadne sveca, kadli mu ovaj sam pride i vrlo blago reče:

- Vidiš: ako je jedna moja riječ imala toliku snagu da te učini tako bijesnim i zajapurenim, zašto druga moja riječ ne bi imala moć da izljeći?

I tako je toga dana svetac izlječio dvoje ljudi.

Župa sv. Marka Evanđelista Gradačac

Na svom redovitom provincijskom kaptularnom kongresu 14. svibnja 1806. godine – dakle, samo četiri godine nakon što je ona osnovana – odredila je uprava Bosne Srebrenе da nova postaja pastoralnog djelovanja fra Lovre Milanovića bude župa Tramošnica. U to doba Tramošnici su pripadala i naselja današnje župe Gradačac, koja ove godine slavi 150. obljetnicu svoga postojanja te je zasluzila da je barem ukratko predstavimo čitateljima našega Glasnika i štovateljima služe Božjega fra Lovre Milanovića

Gradačac se nalazi u sjeveroistočnom dijelu Bosanske Posavine, na prometnici Modriča – Gradačac – Lončari, 12 km jugoistočno od Modriče.

Iz daleke prošlosti

Neki povjesničari smatraju da je na području današnje župe Gradačac nekad bio dio župe Kornica.

U izvješću iz 1675. godine (o kanonskom pohodu Bosni između 1672. i 1675. godine) dostavljenom Svetoj Stolici u Rim biskup fra Nikola Olovčić-Ogramić navodi da je župa Kornica (Corenza) u studenom 1674. godine imala 1418 katolika, a da je on tada krizmao 749 vjernika i da župa nema crkvu.

Prema popisu biskupa fra Augustin Miletića iz 1813. godine u župi Tremošnica između ostalih navode se sljedeća mjesta: Bare (30 katoličkih kuća i 192 katolika, a od toga su bile 122 odrasle osobe i 70 djece) te Ledenice (23 katoličke kuće i 143 katolika, a od toga je bilo 78 odraslih osoba i 65 djece).

Župna crkva u Gradačcu

U Šematizmu Bosne Srebrenе za 1856. godinu, a prema podacima iz 1855., u župi Tramošnica između ostalih mjesta spominje se i mjesto Gradačac, s 12 katoličkih obitelji i 35 katolika, a prema Šematizmu Bosne Srebrenе za 1864. godinu također u župi Tramošnica nalazimo mjesto Gradačac varoš, s 14 katoličkih obitelji i 65 katolika.

Župa sv. Marka Evanđelista

Župa Gradačac utemeljena je 1868. godine kao mjesna kapelacija odvajanjem naselja od župa Tramošnica i Garevo. Župna crkva sv. Marka Evanđelista sagrađena je 1888., a obnovljena 1969. godine. Također obnavljana iza Domovinskog rata, a zadnje uređenje izvodi se 2018. Župni stan sagrađen je 1959. godine. Ta je kuća srušena i izgrađena potpuno nova.

Od 1907. do komunističke zabrane rada 1949. na području današnje župe Gradačac djelovala je podružnica Hrvatskog kulturnog društva Napredak.

Tijekom rata 1992. – 1995. župnu crkvu i ostale crkvene objekte oštetili su srpski i muslimanski ekstremisti, a Hrvati katolici su protjerani.

Prema podacima od 31. prosinca 2001. godine župa je imala samo 162 katoličke obitelji. Župi sv. Marka Evanđelista u Gradačcu, koju vodi župnik vlč. Marko Hrskanović, danas pripadaju sljedeća naselja (lokalni nazivi): Gradačac, grad (55 katoličkih obitelji sa 144 katolika), Gradačac/Požarike (13, 32), Ledenice-Bare (21, 44), Bjeljevina Donja (17, 37), Bjeljevina Gornja (23, 50), Johovača (4, 10), Mazalići, Barišići i Vlašići (29 kuća sa 64 katolika).

Prema:

Vrhbosanska nadbiskupija početkom trećeg tisućljeća,

Sarajevo – Zagreb, 2004., str. 1038-1039.

Proslavljen patron i 50. obljetnica župe Turić

Središnje misno slavlje predvodio je mons. dr. Vladimir Dugalić, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu

U župi Sv. Ilike proroka - Turić, nedaleko od Gradačca, 20. srpnja 2018. proslavljen je patron i 50. obljetnica župe. Središnje koncelebrirano misno slavlje predvodio je mons. dr. Vladimir Dugalić, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu koji je uputio i prikladnu propovijed o liku i djelu Sv. Ilike.

Tijekom euharistijskog slavlja pjevalo je zbor iz Županje I., a okupilo se više od 1500 vjernika iz raznih krajeva Bosne i Hercegovine, a svakako najviše žitelja Turića koji su rasuti po cijelom svijetu.

Nakon misnog slavlja, Turićani su pripremili okrjepu u ugodnom druženju, a potom je započelo i sportsko nadmetanje na nogometnom igralištu do crkve.

Slavlju je prethodila trodnevница koju su predvodili: prvi dan vlč. Mijo Nikolić prvi župnik u Turiću, drugi dan vlč. Vladimir Boarić koji je župom upravljao 30 godina te treći dan vlč. dr. Tomo Ćubela, domaći sin.

(kta)

Križni put od kapele do groba

Od prošle proslave fra Lovrine nedjelje (2017) do sadašnje (2018), hodočasnike će obradovati podignuta Kalvarija od kapele mučeništva do fra Lovrina groba. Dobrotom i požrtvovnošću pojedinih domaćih turićkih vjernika podigli smo ovu Kalvariju na fra Lovrin spomen, a nama da možemo povremeno osamiti se ići putem njegova prolaska na vječno počivalište i razmišljati o Kristovoj muci i Gospinim patnjama dok gleda što joj se s djetetom događa.

Može netko pomisli da se to dogodilo davno, prije 2000 godina. No, i sada se isto to događa i Kristu i Mariji i fra Lovri kroz naše nesmotrene postupke u svetoj nam vjeri. Obavljajući Križni put, očekujemo obrat situacije: shvaćanje veličine mučenika koji za Boga život daju, a u srcu ne mrze nego za ubojice mole, da se i mi današnji vjernici damo povesti njihovim putem.

I. M.

Mi i naši sveci

Zašto Katolička crkva u Bosni i Hercegovini nema niti jednog službeno proglašenog sveca koji je potekao iz naše zemlje i našeg vjerničkoga puka

Barem trinaest stoljeća duga je povijest Katoličke crkve u Bosni i Hercegovini. Kršćanstvo je na njezinim prostorima protkano brojnim mučeničkim i svetačkim životima i smrtima kako svećenika i redovnika (franjevaca) tako i laičkih vjernika. Ne samo mnogobrojni povijesni dokumenti nego i čitave knjige svjedoče o tome, a i tradicijsko pamćenje i pobožna vjeera našega naroda daju svoj doprinos tomu. Pa ipak još uvijek nemamo svoga službeno proglašenog sveca, sveca koji je rođen, živio, djelovao i umro na ovim našim bosanskohercegovačkim prostorima. Zar to nije barem zanimljivo, ako ne i neobično i čudno?!

Gdje su sveci iz BiH?

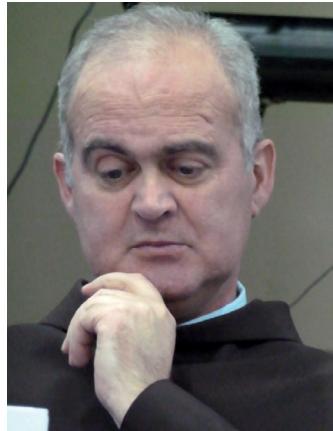
Postavljajući im samo dva pitanja o ovoj temi razgovarali smo s nekoliko poznatih crkvenih osoba. U ovom broju Glasnika objavljujemo odgovore dvojice upitanih svećenika i crkvenih povjesničara: banjolučkog svećenika mons. dr. Ante Orlovca i hercegovačkog franjevca dr. fra Roberta Jolića.

1. PITANJE: Kako komentirate činjenicu da Katolička crkva u BiH nema svoga službeno proglašenog blaženika odnosno sveca? Istodobno, u Hrvatskoj ih je ukupno deset!

Mons. dr. Ante Orlovac: Što se tiče svetaca iz BiH i Hrvatske, BiH i Hrvatska, pa to je neka novija podjela, to je u prošlosti bila cjelina, stvarno (iako ne uvijek i politički) pa ja to ne bih ni dijelio u tom smislu. A pogledajmo koje svece Hrvati imaju (ako baš kažemo: oni iz Hrvatske). Ja mislim da oni nikad (do sada) ne bi bili proglašeni svetima da nisu prošli *u paketu* sa strancima ili su to *stranci* forsirali: Nikolu Ta-

Mons. dr. Ante Orlovac

Dr. fra Robert Jolić

velića, koji uza svu svoju svetost i mučeništvo (iz današnje perspektive pomalo izazovno) ne bi prošao bez subraće franjevaca iz drugih naroda; Marka Križevčanina – slično, a Leopolda Bogdana Mandića da ga nisu Talijani poduprli, jer je ondje svetost i postigao i pokazao. Time ne osporavam njihovu svetost i zaslужnost, nego da to ne bi bilo priznato i prepoznato da je spalo na to da to mi Hrvati podupiremo. Ovo što u novije vrijeme imamo, to su zasad još blaženici, a nema ni njih nešto mnogo u Hrvatskoj.

Što se tiče naših blaženika u BiH, poznato je da ni Ivan Merz ni Drinske mučenice nisu *autohtoni* bosanski Hrvati. Naravno da to ništa ne smeta, nego samo ukazuje na to da je i njihova svetost prepoznata prije svega negdje drugdje i odande potican i pokretan postupak njihove beatifikacije, odnosno kanonizacije. Nas je bosanske Hrvate stoljećima tro ili Osmanlija ili komunizam, pa je trebalo preživjeti i *mučenike davati a ne proglašavati ih*. Ali ima tu i onog našeg mentaliteta koji ovako razmišlja: sveci – to su neki ekstra ljudi iz drugih i dalekih zemalja i vremena, a mi – nije to za nas! Vjerujem da smo tome mentalitetu dobrano pridonijeli i mi misnici: uvijek smo lakše napadali poroke i mane svojih vjernika nego ukazivali na ono pozitivno i poticajno, budeći zdravi vjernički ponos u njima. A da bi zagrmio s oltara napadajući grješne vjernike ne treba ti nikakva priprava: uvijek je bilo i psovke i pjanstva i bračnog i izvanbračnog nemoralja, pa ožeži. A

narod pobožno kaže: „E dobro im je rekao!“ I živi i dalje svoj obični, prosječni život.

Eto, ovakve mi misli nadolaze pred Tvojim pitanjem.

Dr. fra Robert Jolić: Doista je čudno da Crkva u BiH još uvijek nema nijednoga sveca, pa čak ni blaženika „svoje“ krvi. Osobito je to čudno za franjevce koji ovdje djeluju bez prestanka već 700 godina. A toliko je bilo redovnika uistinu sveta života, toliko je bilo onih koji su umrli mučeničkom smrću kako u vrijeme osmanlijske vladavine tako i u novije vrijeme, osobito u vrijeme Drugoga svjetskog rata i portnih desetljeća.

Teško je odgovoriti kako je moguće da se njihova subraća nisu oko toga potrudila. Koliko je meni poznato, u starijim razdobljima postupak je pokrenut samo za fra Šimuna Filipovića, rodom iz Seone (1732 - 1802), ali ga opet nisu pokrenuli bosanski franjevci nego talijanski, jer je on u Italiji proveo posljednje godine života i onđe preminuo. Postupak je stao krajem 19. stoljeća, ponovno je pokrenut u novije vrijeme (postulaturu vodio prof. fra Stjepan Pavić), ali ne znam ni dokle se s time došlo. Isto tako je tek u novije vrijeme pokrenut postupak za beatifikaciju fra Lovre Milanovića, iako je glas o njegovoj svetosti star već desetljećima, dapače stoljećima. U Hercegovini se vodi postupak za beatifikaciju franjevaca mučenika iz vremena rata, uglavnom iz posljednje godine Drugoga svjetskog rata, ali i to sve ide nekako presporo.

Čini mi se da je nevjerojatno da su isusovci uspjeli već dovršiti jedan postupak (bl. Ivan Merz), a drugi je već odavno priveden kraju (sluga Božji Petar Barbarić), iako su isusovci neusporedivo kraće u BiH nego franjevci i iako su imali desetostruko manje svojih članova i kandidata nego franjevci. Njima uistinu treba odati priznanje, jer očito znaju kako se to radi i imaju neusporedivo više ustrajnosti nego franjevci. Rekao bih da smo upravo mi sami, franjevci, «najzaslužniji» da još nemamo ni jednoga jedinog blaženika, kao i nikoga tko bi bio povezan s nama. A bilo je i mirnih vremena,

nije uvijek bio rat i diktatura, tako da se na tome moglo raditi desetljećima, i u 19. i u 20. stoljeću.

Oko procesa kanonizacije potreban je mukotrpan trud

Mi smo čekali 21. stoljeće, a i sada se čini da većinu naše subraće takvi pokušaji jedva malo ili nimalo zanimaju. Nama se ljudi čude, dobri vjernici i intelektualci, kako je moguće da franjevcima nemaju nijednoga domaćeg blaženika ili sveca (pa čak ni slugu Božjeg), a isusovci već imaju. Neki to štoviše doživljavaju i kao uvredu franjevcima. I to bi se uistinu moglo tako promatrati, ali sam uvjeren da nam za to nitko nije kriv, nego mi sami, jer malo držimo do svoje prošlosti pa tako i do svjetlih likova iz svojih redova koji su živjeli na ovim prostorima. Ovdje dakako mislim na domaće sinove, jer franjevaca sa strane koji su na ovim stranama djelovali u prvim franjevačkim stoljećima ima proglašenih svetaca i blaženika, među njima i sv. Nikola Tavelić.

2. PITANJE: Što za jednu (nad)biskupiju ili redovničku zajednicu znači ili bi trebalo značiti da ima blaženika odnosno sveca iz svojih redova?

Mons. dr. Anto Orlovac: Ovo bih pitanje razdvojio na dva. Za Katoličku crkvu je barem načelno svejedno odakle je i tko je neki svetac, neka sveta osoba. A mislim da bi tako trebalo biti za svakog katolika. Što se tiče pripadnosti tih svetih ljudi nekoj (nad)biskupiji ili redovničkoj zajednici meni to, ako se u prvi plan stavi to „on je naš“, više izgleda kao neka perjanica koju rado ističemo kao svoju zastavu: *Evo i mi imamo svoga*, a kao da se time dispenziramo od toga da smo svi na svetost pozvani. I može takvo dijeljenje biti čak i element razdora ili prihvatanje nekih ružnih podjela: *eno fratri imaju svoje, moja (nad)biskupija ima svoga, naše sestre imaju svoju predstavnicu...*

Ako su sveci zajednički cijeloj Crkvi, onda bi još više morali biti zajednički i Crkvi u jednom narodu, u ovom slučaju hrvatskom (u BiH).

Trudim se osobno jednako se radovati i Merzu i Drinskim mučenicama i Petru Barbariću i Stadleru i Lovri Milanoviću i Leu Petroviću i subraći hercegovačkim franjevcima – mučenicima, i sutra Dujloviću, Nestoru, Gospodnetiću...

A da svaka zajednica mora stati iza „svoga“ kandidata, to opet ima svoj razlog i nije to nužno nešto loše: treba taj posao istraživanja i procesa „netko“ odraditi pa i financirati, a tko će to ako ne onaj najbliži. Neka konkretna zajednica pokrene, a svi drugi prihvate, pa ćemo imati i službenih, proglašenih, svetaca koliko ti duša želi, jer mi ih, posebno mučenika, imamo u izobilju. I bilo bi bolje da manje crkava (često i nepotrebnih) gradimo i beskrajno obnavljamo, što revno radimo, a da snage, zauzimanje, pa i materijalna sredstva uložimo u svoje svece. Inače će nam i te crkve i naše vjerničko srce zjapiti prazni.

Dr. fra Robert Jolić: Velika je stvar imati sveca ili blaženika iz vlastitih redova! O tome valjda ne treba ni trošiti riječi. U župi u kojoj ja sada djelujem, Klobuku u Hercegovini, postoji “svetište” sluge Božjega Petra Barbarića (dakako, još uvijek nije službeno takvim proglašeno), pa se čovjek ne može načuditi koliko ljudi sa strane dolazi u Klobuk, čak i organizirano (zar treba i spominjati da učenici i učitelji i profesori iz nadbiskupijske gimnazije u Travniku, koja nosi ime upravo po Petru Barbariću, tu redovito dolaze svake godine!) – a kako će to tek biti kad bude proglašen blaženim.

K tome, to je najveći ponos jedne vjerske zajednice da ima i službeno od Crkve proglašena blaženika ili sveca, jer je to i najbolje svjedočanstvo vrijednosti same zajednice. Stoga sam uvjeren da bismo i mi franjevci puno više trebali uprti u kola i potruditi se oko toga. I to ne u prvom redu radi nas samih, nego ponajprije jer smo mi ovdje u Bosni i Hercegovini uistinu imali tolike članove franjevačke zajednice koji su živjeli (i žive) svetim životom, da je to potrebno staviti pred čitavi svijet i predočiti čitavoj Crkvi.

Priredio:
Fra Marijan Karaula

Fra Lovrina mlada nedjelja mogu djetinjstva

Svake godine *Fra Lovrina mlada nedjelja* pripremana je u tišini, a vrhunac svih aktivnosti uslijedio bi subotom, koja je najčešće bila kraj ljetnih praznika i početak novih školskih obveza. Mi seoska djeca iz susjedstva nastojali smo što prije ispuniti naše kućne obveze, koje su nam ponekad teško padale, ali su nas roditelji tada zbog našeg aktivnog sudjelovanja u misnim slavlјima i procesiji, na našu radost, bili oslobođali.

S velikim nestrpljenjem očekivali smo dolazak prvih hodočasnika, a vijest o njihovu dolasku među nama se prenosila velikom brzinom. Najveći interes kod nas bi izazivao dolazak hodočasnika iz okolice Tuzle, odnosno hodočasnica obučenih u karakterističnu narodnu nošnju njihova kraja, različitu od naše nošnje. One su, barem za mene, davale poseban obol svakom obilježavanju godišnjice mučeništva fra Lovre Milanovića - korištenjem prijevoza, pješačenjem do našeg mjesta, molitvom, pobožnošću, spavanjem u kapeli i odlaskom u procesiju - pa njihov slučajni nedolazak nikako nije mogao biti nezapažen.

Imale su ukrašene tetovaže na rukama s uzorcima križeva urešenih točkicama, što su imale i naše bake, i za mene je to saznanje bilo dokaz da su tetovaže izraz zajedničkog identiteta bez obzira na različitost narodnih nošnji i da pripadamo istoj vjeri, vjeri naših predaka.

Tih dana *meraje*, parkirališni prostori kod groblja i bunara *Tanasinac*, bile su ispunjene raznim prijevoznim sredstvima, u skladu s vremenom: ranije mnoštvom običnih zaprežnih kola a kasnije sve modernijih prijevoznih sredstava. Velik broj vjernika, hodočasnika, činio je tih dana da i samo

naše groblje „živne“. Kao da se svjetlost zapaljenih svijeća s fra Lovrinog groba sama proširi i rasplamsa svoj plamen s jedne na drugu zapaljenu svijeću po cijelom groblju.

A oko fra Lovrina spomenika snažno se osjećalo ozračje moljenja krunice. Dominirala je jeka molitve hodočasnika, koji su, uglavnom klečeći na koljenima, strpljivo obilazili oko fra Lovrina groba. Mnogi su prhkom zemljom s njegova groba stavljali znak križa na čelo ili čak na bolna mjesta po tijelu. Uz toliko vjernika na malom prostoru nije se ipak osjećala gužva, nije bilo strke, glasne priče, jednom riječju: molilo se dostojanstveno za nakane i zagovor fra Lovrin. Prostorom se širio opuštajući miris svijeća lojanica zapaljenih u čast i na zagovor njegovoј čudesnoј moći. Sjećam se da su se ranije među zapaljenim svijećama mogli vidjeti zapaljeni tradicionalno ručno rađeni i ukrašeni *muketi* (voštani fitilji) na poseban način savijeni u klupko, a koji su u prošlosti, uz marinsku svijeću, bili neizostavni dio svakog našeg kućanstva.

Pobožnost je svaki put nastavljana procesijom od seoskog groblja do mjesta stradavanja i mučeničke fra Lovrine smrti. U procesiji uvijek sudjeluje mnoštvo vjernika predvođenih domaćim župnikom i mnogobrojnim svećenicima i časnim sestrama. Na čelu kolone križ, potom hodočasnici s mnoštvom upaljenih svijeća, a iz mase se čuo glas molitve koji se razlijegao i nestajao u prostranstvima obližnjih sokaka, šljivika, njiva i šumaraka. Ovo je dio godine kada se mirisi rane jeseni miješaju s mirisima ljeta na odlasku. Dok se hodalo u procesiji uz utabanu stazu primijećivala se uredno skinuta i ubrana ljetina. Toliko svega u izobilju. To je dio godišnjeg doba kad boje jeseni prekriju prekrasna polja, obližnje šumarke i proplanke. Možda je ovo i najljepši dio godine u mome selu, jer svojom čarobnom

tišinom i prekrasnim bojama pruža neki božanstveni spokoj. I danas se neprestano okrećem i vraćam pogled na cijeli predjel, ne bi li se još koji put utopio u tu neopisivu ljepotu boja.

Tijekom odrastanja znao sam se upitati: tko je taj svećenik, zašto mnoštvo hodočasnika obilaze njegov grob? Što je on to za njih učinio tijekom svoga kratkog života? Kakav je zločin počinio da ga stigne tako okrutna kazna bez suđenja? Zašto je učinjena ova nepravda? Tko je na ovozemaljskom svijetu gospodar života i smrti i temeljem čega je Mujo Arnaut oduzeo život sluzi Božjem?

Zasigurno je odmah otpočetka prepoznata njegova hrabrost da se odupre moćnjem od sebe, ali prije svega njegova odanost vjeri u Boga, svojeg jedinog gospodara, za koju je bio spremam i mučenički umrijeti. Poštovanje prema njegovu mučeništvu spontano je niklo u našemu puku, ono nam nikada nije naturano niti propagirano bilo od koga. No, nije ni iščezlo nakon toliko godina unatoč mnogobrojnim poteškoćama kroz koje je prolazio hrvatski narod, posebno narod moga kraja. Mnogobrojni naši seljani od vremena fra Lovrina mučeništva do danas nestali su, otišli bez povratka. Taj proces još uvijek traje, ali fra Lovrino mučeništvo i njegov grob ostaju tu kao svjetionik, nada i poziv da je s Božjom pomoći sve moguće i da svako sutra nije samo logičan slijed očekivanih događaja, nego i tajnovit čudesan dar Božje providnosti.

Nakon završetka procesije i odlaska hodočasnika selo se uvuče u neku posebnu tišinu i mir. Najednom utihne i izgubi se u mrkloj noći. Samo po zrakama svjetlosti što dopiru kroz kućne prozore moglo se naslutiti da se još uvijek tu diše i nada.

**Ivo Ivkić,
Turić, Staro selo**

ŽUPA IMENA MARIJINA SVILAJ

Druga komemoracija mučeništva Jure Radmana

Manifestacija „Dani Jure Radmana“ u spomena na mladića koji je u vrijeme komunističkog režima 1946. nedužan strijeljan u 22. godini života, održana je po drugi puta, u subotu i nedjelju, 7. i 8. srpnja 2018. u njegovoj rodnoj župi Imena Marijina u Svilaju kod Odžaka

Program, koji je moderirao fra Mirko Filipović, župnik u Žeravcu, započeo je u subotu u Mjesnom domu u Donjem Svilaju trbinom i predstavljanjem knjige o Juri Radmanu.

Svečana akademija

Predavanje na temu *Hrvatska protokomunistička gerila u jugoslavenskom dvorištu*, održao je dr. Domagoj Tomas, profesor na osječkom sveučilištu Josipa Juraja Strossmayera. Kako je Juro Radman, bivši sjeničtarac franjevačke provincije Bosne Srebrenе, kao i mnogi svećenici iz Bosne i Hercegovine, nevino optužen da je pripadnik pokreta Križari, dr. Tomas kao povjesničar i istraživač naših ratnih i poratnih tema i događanja u svom je izlaganju pojasnio tko su zapravo bili tzv. Križari ili „šumnjaci“, te kako su ih komunisti, koji su prije toga i samo došli iz šume, zvali i zbog njih progonili i istrebljivali sve svoje nesimpatizere i oponente.

U svom izlaganju naslovljenom *Na sudu i u zatvoru zbog križara – franjevci Bosne Srebrenе suđeni i osuđivani zbog suradnje s križarima* fra Marijan Karaula, autor mnogih tekstova o stradanjima bosanskih franjevaca u II. svjetskom ratu i poraću na osnovi svoje

knjige *Iskušenja Bosne Srebrenе – Stradanja bosanskih franjevaca 1944. – 1985.*, govorio je o bosanskim franjevcima koji su poput Jure Radmana osuđivani te ili strijeljani ili određeno vrijeme robijali u zatvoru zbog stvarne ili navodne suradnje s križarima. Izdvojio je nekoliko od ukupno devedeset sedmorice bosanskih franjevaca koje su za četrdeset godina bivše države komunističke vlasti procesuirale, a od kojih su trojica osuđena na smrt strijeljanjem; jedan je dobio doživotnu kaznu, a ostaloj devedeset trojici bilo je dosuđeno ukupno 365 godina zatvorskog robijanja.

Predstavljanje knjige

Knjigu *Juro Radman – simbol stradanja i ponosa*, u kojoj su autori fra Marijan Karaula i fra Mirko Filipović prikupili i objavili sve ono što je prošle godine na prvim *Danima Jure Radmana* bilo rečeno, dodavši i nove tekstove o križarima i svećenicima koji su bili optuženi u svezi s njima, predstavio je na kraju mons. Tomo Vukšić, vojni biskup u BiH. Naglasio je da je hvale vrijedna nakana autora da tom knjigom ožive uspomenu na mladića Radmana, koji je svoju žrtvu i smrt prihvatio na veličanstven i neobično snažan način, u kršćanskoj vjeri, hrvatskoj svijesti, ljubavi prema domovini, svom rodnom kraju, obitelji, napose majci.

Podsetivši na Isusove riječi kako nas samo istina može osloboediti, biskup Vukšić je ustvrdio kako je osnovna misao i nakana zbog koje su se okupili i osnovni razlog proučavanja slučaja Jure Radmana, istina o njegovu stradanju koju žele kazati, ali na kršćanski

način. Na kraju je poručio: „Onako kako je pisao, govorio i radio Juro Radman, što iščitavamo iz njegova posljednjeg pisma majci Mariji, zaslužuje posebnu psihološku, duhovnu, teološku, domoljubnu, obiteljsku i zavičajnu analizu. Stoga bih volio da dogodine ovdje bude predstavljena jedna takva studija, jer bi ona mogla poslužiti kao temelj za možebitno otvaranje službenog priznanja postupka za proglašenje blaženim Jure Radmana.

Svoju zahvalu predavačima za njihov trud i napor koji su uložili pripremajući svoja predavanja kojima su sudionike susreta ispunili novim spoznajama te dostojanstvenom sućuti s progonjenima zbog pravednosti, uputio je na kraju domaći župnik fra Mladen Jozić. Iskazao je i svoju želju da *Dani Jure Radmana* postanu tradicija kako bi taj mladi mučenik trajno živio u sjećanjima svojih sumještana kao autentični simbol teškog stradanja ljudi tog posavskog kraja i župe u ono mučno vrijeme nakon Drugog svjetskog rata. Stoga je sljedeću komemoraciju najavio 7. srpnja do godine u trećem dijelu te župe u Vrbovcu.

Program je glazbenim djelima poznatih svjetskih autora na klaviru popratio vrsni glazbenik prof. Bartolomej Stanković.

Župljanji su svojim gostima priredili okruglu te je ugodno druženje nastavljeno i poslije tribine.

Misa zadušnica

Kako je u svome dirljivom oproštajnom pismu majci na času svoje smrti mladić Radman napisao da zamoli svećenika da za njega služi misu, u nedjelju 8. srpnja je misu zadušnicu za njega kao i za njegovog brata Antu, koji je dan ranije ove godine bio pokopan u Vukovaru, u župnoj crkvi Imena Marijina uz domaćeg župnika fra Mladena i još četiri okolna svećenika predvodio biskup Vuksić.

Brankica Lukačević

Marko Miličević

Svjedočenje Marka Miličevića iz Liporašća

U stara su vremena ljudi stvarno vjerovali da će im po fra Lovrinu zagovoru doći pomoć. Ja sam bio tada dijete, a sada imam 82 godine. Moj ujak Ivo Krnić bolovao je neku tešku bolest. Grozna mjesec i pol dana. I njegovi roditelji zavjetuju ga odvesti fra Lovri na grob uoči mlade nedjelje.

Uz pomoć tri rođaka, na nosilima su ga donijeli do fra Lovrina groba i položili ga da legne pored groba. I svi su slušali svetu misu. Moja majka Ivka, koja je bila starija od Ive, sve je vrijeme bila uz brata Ivu.

I Bog daje pomoć. Po zagovoru fra Lovrinu Ivo ustaje uz fra Lovrin križ i s rođacima i sa sestrom ide pješke kući. U ta vremena narod je dolazio sa svih okolnih župa i svi su imali pomoć. Al' svatko je imao svoje zavjete i zahvalno hvalio Boga po zagovoru fra Lovre Milanovića.

N. b. Ovo svjedočanstvo Marko je dao zimus, a u međuvremenu je umro 23. travnja 2018. godine.

Obilježena mučenička smrt fra Lovre Karaule

U nedjelju 22. srpnja održana je u župi Ljubunčić u selu Žiroviću kod Livna posebna spomen misa, koja se slavi svake godine u nedjelju najbližu Ilindanu a posvećena je sjećanju na ubojstvo fra Lovre Karaule, zasigurno najznačajnije povijesne ličnosti livanjskoga kraja novijega doba. Misu je, u suslavlu sa župnikom fra Ivanom Lovrićem i četvoricom livanjskih franjevaca i franjevaca trećoredaca rodom iz župe Ljubunčić, predvodio fra Mirko Filipović, župnik župe Žeravac kod Dervente.

Fra Lovru su na Ilindan 1875. godine, dok se rubom livanjskoga polja vraćao iz groblja Vašarovine, dočekali, svukli s konja i udavili trojica livanjskih muslimana, sasvim sigurno, po narudžbi tadašnje osmanlijske vlade iz Sarajeva. Krivica u njihovim očima bila mu je što je previše glasno tražio prava za siromašnu raju, prava koja su u to doba iz Carigrada naveliko najavljuvana, ali su im se lokalne vlasti opirale, bojeći se za svoje privilegije i zarade zasnovane na enormnoj korupciji.

Fra Mirko je propovijed počeo pozivom da svoje velikane ne oblačimo u naivno pleteno ruho mitova i crno-bijelih izmišljenih priča kako bi im se pomoglo da budu veći i narodu draži. Fra Lovro Karaula je dovoljno sam po sebi vrijedan velikan i značajna ličnost da mu ne treba nikakva mitska aureola, nego uvid u svu gorčinu i tragikomičnost povijesnog trenutka, u kojem centralna vlast iz Istambula traži europeizaciju carstva, ali tome se opiru lokalna vlast i javno mnjenje u Bosni, koja je fizički najbliža Europi. Austrougarska i druge zapadne sile igraju političke igre zaštite kršćanskog stanovništva, ali i podržavanja daljeg opstanka turske carevine. Lokalni begovi i kapetani često nisu nikakvi ortodoknsi osmanlije, nego islamizirani kršćani nedavno prebjegli iz austrougarske zbog političkih razloga ili su pak turski prebjegli u kršćanska područja kad im zaprijeti progon u Bosni, a kada opasnost prođe, onda

se mirno vraćaju, kao što je to činio livanjski kapetan Firdus bježeći u Sinj.

Fra Lovro Karaula školovao se u inozemstvu pa se vratio u tursku Bosnu. Govornik četiri strana jezika, bio je jedan od najučenijih franjevaca svoga doba. Zamjenik provincijala Bosne Srebrene, zamjenik bosanskog biskupa, gvardijan i osnivač samostana na Gorici u Livnu, graditelj samostana i župnih crkava u livanjskom kraju i prve školske zgrade u BiH, umješan u diplomatskim misijama kod Visoke porte u Carigradu i kod austrijskog cara, branitelj kršćanskih prava na vezirskim sudovima, odličan govornik i pisac izvanredna stila, poštovan ali i osporavan od mnogih.

Nakon smrti livanjskoga bega Firdusa begovica mu je darovala begova konja uz obrazloženje da ga nitko u tom kraju nije zasluzio imati doli on. Istodobno austrijski prokonzul u Livnu piše svojim nadređenima u diplomatskoj pošti da je fra Lovro častohlepan, da samo sakuplja novac i gradi nepotrebne zgrade.

Ali fra Lovru ništa od toga nije zbumnjivalo. On je imao viziju i želju koja je i danas tako aktualna i moderna: da se europski napredak prenese i udomaći u Bosni i u njoj ostane a ne da se zbog njega bježi u Europu. Zato bi barem livanjski puk trebao poznavati i štovati fra Lovrin lik i barem jednom godišnje posjećivati mjesto njegova mučeničkog stradanja za slobodu i napredak puka. Danas na tome mjestu stoji jedan kameni grob, a mogla bi se cijela površina još malo uređiti pa na glavnome putu postaviti znak gdje se skreće za ovaj spomenik vjere i kulture, koji bi mogao i trebao postati jedan od livanjskih *brendova*, kako se to danas modernom terminologijom kaže.

fmf

Mis u je predvodio fra Mirko Filipović,
župnik župe Žeravac

PROGRAM OBILJEŽAVANJA FRA LOVRINE MLADE NEDJELJE 2018. GODINE

I. Trodnevница

Srijeda 22. kolovoza 2018.

PRVI DAN TRODNEVNICE
Župna crkva u Donjoj Tramošnici
Sv. misa u 18 sati

Četvrtak 23. kolovoza 2018.

DRUGI DAN TRODNEVNICE
Župna crkva u Srednjoj Slatini
Sv. misa u 18 sati

Petak 24. kolovoza 2018.

TREĆI DAN TRODNEVNICE
Župna crkva u Gornjoj Tramošnici
Sv. misa u 18 sati

II. Hodočasnička misa

Subota 25. kolovoza 2018.

KAPELA MUČENIŠTVA

u 17 sati: Molitveni program i ispovijed
u 17.30 sati: procesija od kapele mučeništva
do fra Lovrina groba

GROBLJE

u 18.00 sati: slavlje hodočasničke svete mise,
koju predslavi dr. fra Slavko Topić, misionar
milosrđa

III. Nedjeljna pučka misa

Nedjelja 26. kolovoza 2018.

U 11.00 sati: pučka spomen misa fra Lovrina
mučeništva.

Predvodi: fra Slavko Topić

Naši darovatelji

Župa Gornja Tramošnica	90 KM
Župa Donja Tramošnica	100 KM
Župa Srednja Slatina	80 KM
Tomo Ćubela (Austrija)	50 eura
Iskreno zahvaljujemo!	

SVJEDOČENJA

Poštovani poštovatelji Sluge Božjega fra Lovre Milanovića,

U procesu beatifikacije veoma su važne dve vrste svjedočenja ljudi.

Jedna vrst su isповijesti onih koji su, po njihovu čvrstom uvjerenju, dobili od Boga neku milost po zagovoru Sluge Božjega. O tome oni daju osobno potpisano izjavu pod prisegom da zaista govore istinu.

Druga vrst je svjedočenje o tzv. fama sanctitatis (glasu o svetosti), tj. o tradiciji spontanog pučkog štovanja Sluge Božjega i prije nego je Crkva pokrenula postupak beatifikacije.

Pozivamo Vas, stoga, da nam šaljete svoja svjedočenja bilo o sjećanju kakva je u Vašoj obitelji ili Vašem kraju bila tradicija fra Lovrina štovanja, bilo o eventualnoj milosti koju ste od Boga primili po fra Lovrinom zagovoru.

Vaša svjedočenja objavljivat ćemo u ovoj rubrici.

**FRA
LOVRO**

Glasilo Vicepostulature
sluge Božjega
fra Lovre Milanovića

Nakladnik: Vicepostulatura sluge Božjega
fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6,
71000 SARAJEVO

Ureduje uredništvo: Ilija Matanović, Mirko Filipović,
Marijan Karaula

Glavni urednik: Marijan Karaula

Lektura: Mirko Filipović

Grafički urednik: Miodrag Spasojević Štrika

Adresa uredništva: Vicepostulatura sluge Božjega
fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6,
71000 SARAJEVO

E-mail adresa: marijan.karaula54@gmail.com

Telefon: +387 (0)33 232 884; mob. 063 294 852

Tiskat: SUTON, Široki Brijeg

Novčana se pomoć za proces i glasilo može uplatiti na adresu:
Franjevački provincijalat Bosne Srebrenе, Zagrebačka 18, 71000
Sarajevo,

Za tuzemstvo:
Transakcijski račun: 3385702200205779

Za inozemstvo:
Račun: 25016164101
BIC-SWIFT: UNCRBA 22
IBAN: BA393380604815378802
Naziv banke: UniCredit banka d.d. Mostar, Poslovnička Sarajevo,
Zagrebačka 2-4
Svrha: Za postupak beatifikacije fra Lovre Milanovića

Sreća ili nesreća

Starac i njegov sin radili su na svojoj maloj farmi. Imali su samo jednog konja, ali jednog dana konj nekamo pobježe.

– Strašno! – suosjećali su susjedi – Kakva nesreća!

– Sreća? Nesreća? A... tko bi znao! – odgovarao bi starac.

Idući tjedan konj se vrati s planine, a za njim dođe pet divljih kobila.

– Kakva sreća! – uzviknuše susjedi.

– Sreća? Nesreća? Tko zna? – odgovarao je starac.

Sljedećeg dana, pokušavajući pripitomiti jednu kobilu, sin pade s nje i polomi nogu.

– Kakva nesreća! – rekoše susjedi.

– Sreća? Nesreća? – pitao se opet starac.

Iznenada započe rat, izbanu vojska i odvede sve zdrave mladiće. Starčev sin nije im bio od koristi, pa ga poštедješe.

– Sreća? Nesreća?